

САМООЦЕНКА НА СТУДЕНТИТЕ ОТ СПЕЦИАЛНОСТ „МЕДИЦИНСКА СЕСТРА”, ОТНОСНО УМЕНИЯТА ИМ ЗА СПРАВЯНЕ В СПЕШНИ СИТУАЦИИ ИЗВЪН УЧЕБНИТЕ БАЗИ

Марина Барбова-Станкова, Катя Егурузе

Медицински университет – Варна, ФОЗ, Катедра „Здравни грижи“

SELF ASSESMENT OF STUDENTS IN SPECIALTY „NURSE“ ABOUT THEIR SKILLS FOR DEALING IN EMERGENCIES OUTSIDE STUDY CENTRES

Marina Barbova-Stankova, Katya Eguruze

Medical University – Varna, Faculty of Public Health, Department of Health care

РЕЗЮМЕ

Въведение: Медицинската сестра е професионалист, който трябва да притежава компетентност, личностни качества и бързина, нужни за квалифицирана и автономна намеса в ситуации на спешност. Това налага още в процеса на обучение да бъдат формирани необходимите умения и навици, гарантиращи спешна реакция.

Цел: Настоящото изследване има за цел да проучи самооценката на студентите от специалност „Медицинска сестра“ и готовността им за реакция при спешни състояния извън клиничните бази, без ръководството на квалифицирани медицински лица.

Материал и методи: За проучването са използвани социологически и статистически методи. Проведена е пряка анонимна анкета сред 94 студенти от III и IV курс, специалност „Медицинска сестра“ към МУ- Варна, Катедра „Здравни грижи“ и филиал Сливен. Студентите са анкетирани в периода м. януари - м. февруари 2016г.

Резултати и обсъждане: Едва 13.83% от анкетираните са отговорили, че са попадали в ситуация застрашаваща живот на човек, която е изисквала бърза реакция и от тяхна страна. От тях 50% са определили действията си като незадоволителни. Категорични в мнението си са 91.49% от анкетираните, че практическото обучение в спешно отделение е нужно за тяхното професионално формиране.

Заключение: Поради нуждата, която изпитват студентите за придобиване на умения за справяне в спешна ситуация, се налага повишаване нивото на знания и формиране на нави-

ABSTRACT

Introduction: The nurse is a professional who should have competence, personality and speed needed for skilled and autonomous intervention in situations of emergency. This requires more in the learning process to be formed skills and habits to ensure emergency response.

Objective: This study aims to investigate the self-assessment of students in specialty “Nurse” and their readiness to respond to emergencies outside clinical bases without the guidance of qualified medical personnel.

Material and Methods: For the study were used sociological and statistical methods - direct anonymous questionnaire among 94 students of III and IV course specialty “Nurse” at the Medical University of Varna, Department of “Health Care” and affiliate Sliven. Students were interviewed in the period January - February 2016.

Results: Only 13.83% of respondents answered that they were in a situation threatening a person's life that required a quick response from their side. Of these, 50% have defined their actions as unsatisfactory. Adamant in his opinion are 91.49% of respondents that practical training in the emergency room is necessary for their professional formation.

Conclusion: Due to the need, felt by students for learning to cope in an emergency, there is a need to be increased the level of knowledge and the formation of habits and skills that ensure their professional competence.

Keywords: emergency, self-assessment, students

ци и умения, гарантиращи им професионална компетентност.

Ключови думи: спешна ситуация, самооценка, студенти

ВЪВЕДЕНИЕ:

В съвременната медицинска наука и практика като «спешно» се определя всяко нововъзникнало или съществуващо болестно състояние, което, ако не бъде диагностицирано и лекувано незабавно, води до смърт или тежки, необратими морфологични и функционални увреждания на жизненоважни органи и системи. Такива са сърдечно-съдов колапс и внезапна смърт, шок, остър белодробен оток, епилептичен статус, даване и удавяне, анафилаксия и др. (3).

В Наредба № 25 от 04.11.1999 г. за оказване на спешна помощ се дава определение, както следва: Чл. 2. „...независимо от гражданството, пола, религията, социалния и здравноосигурителен статус на спешния пациент. Спешната медицинска помощ включва всички медицински дейности, насочени към възстановяване на остро настъпили животозастрашаващи нарушения и поддържане виталните функции на организма“ (2).

За установяване на разглеждания проблем са проучени няколко изследвания, проведени от различни университети в света. Изследванията се основават на самооценка, дадена от студентите относно нуждите им от допълнително практическо обучение по спешна медицина.

В статия на медицинско издание „Medical Education“ Нова Зеландия са отпечатани резултатите от проведено изследване относно нуждата от обучение за реакция в спешни ситуации при студенти от медицинските специалности. Сформирани са били две групи, едната от които е преминала обучение за реакция в спешни състояния, а втората група не е имала такова обучение. Целта на проучването е оценка нивото на компетентност на студентите в разпознаването и овладяването на спешни състояния и сравняване резултатите на двете групи. Финалната оценка е направена по броя на фаталните грешки, които са допуснали групите. Обучената група е показала значително по-добър резултат, въз основа на което се подчертава важността на обучението за спешни реакции при животозастрашаващи ситуации, като изключително важен инструмент за подпомагане на студентите (5).

Друго проучване е проведено през 1999 г. и преиздадено 2010 г. сред студенти от медицински специалности в University of South Wales, Sidney, относно самооценката на студентите и готовността им за реакция при животозастрашаващи ситуации, които биха могли да имат обратим ход. Голяма част от студентите оценили знанията си в разглежданата област като недостатъчни, но част от тях не са имали практическо обучение, заложено в учебната им програма. На всички тях е липсвала увереност за справяне в ситуация на спешност. Изследването е проведено през последната година на обучение на студентите. Заключение е, че обучението и подготовката им не покрива изискванията за справяне с критични ситуации. В текста се подчертава нуждата от нов подход към съвременното обучение на медицинските специалисти с цел натрупване на опит, който да им осигури след завършване самочувствие и увереност (4).

У нас студентите от специалност „Медицинска сестра“ получават широка теоретична и практическа подготовка за реакции в спешни ситуации в дисциплини като: анестезиология и интензивно лечение, МОБС, вътрешни болести, хирургия, сестрински грижи в реанимацията и интензивната терапия, сестрински грижи при болни с хирургични заболявания и много други. Независимо от това, студентите изпитват нужда от допълнително практическо обучение в центровете по спешна медицинска помощ, за да придобият умения и навици в реакция при спешност, които да им дадат увереност извън учебните бази.

Към настоящия момент, въз основа Наредба № 1/22.01.2015 г. завършилите медицински сестри могат да придобият специалност „Спешна медицинска помощ“ специализирайки в посочени бази за обучение, с цел усъвършенстване знанията и уменията им по спешна медицина (1).

ЦЕЛ

Настоящото изследване има за цел да проучи самооценката на студентите от специалност „медицинска сестра“ и готовността им за реакция при спешни състояния извън клиничните бази,

без ръководството на квалифицирани медицински лица.

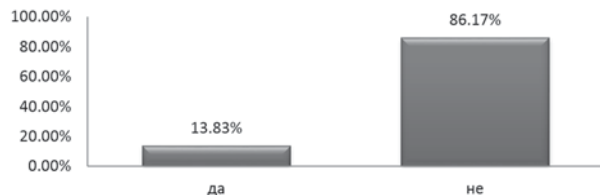
МАТЕРИАЛ И МЕТОДИ

В проучването са използвани социологически и статистически методи. Изследването е проведено в периода м. януари - м. февруари 2016 г. Проведена е пряка анонимна анкета сред 94 студенти от III и IV курс на специалност „медицинска сестра“ към МУ- Варна, катедра по здравни грижи и филиал гр. Сливен. От тях 60 студенти са III курс (41 студенти от Варна, 19 студенти от филиал-Сливен) и 34 студенти в IV курс от Варна, към момента на изследването във филиал – Сливен няма студенти в IV курс. Анкетиранията са на възраст от 20 до 45 години. Разработена е анкетна карта, която съдържа 15 въпроса, 13 закрити и 2 със свободно излагане на мнението.

РЕЗУЛТАТИ И ОБСЪЖДАНЕ

Проучвайки мнението на студентите получихме следните резултати.

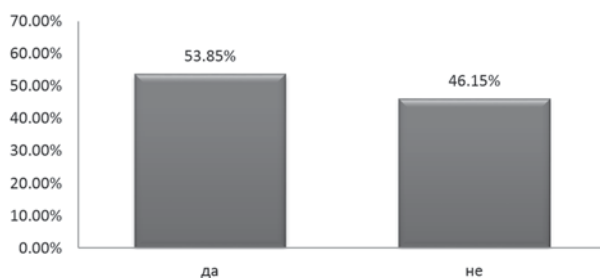
Значителен процент (86,17%) от анкетирани съобщават, че не са попадали в ситуация изискваща спешни действия, едва 13,83% са били в такава (фиг. 1).

Фиг. 1. Студенти попадали в ситуация изискваща спешни действия извън учебните бази

От отговорилите положително, приблизително половината (46,15%) са определили действията си като неуспешни (фиг.2).

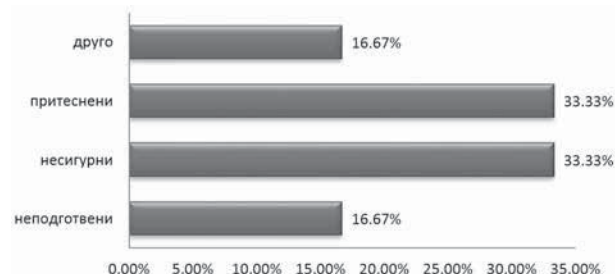
Анкетиранията посочват спешните ситуации, в които са попадали: епилептичен гърч, мозъчен инсулт, хипогликемична криза, анафилакти-

Фиг. 2. Процент на анкетиранията относно адекватността на действията им в спешна ситуация

чен шок при дете, загуба на съзнание, инфаркт на миокарда.

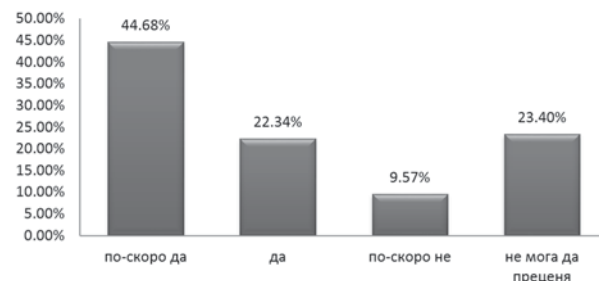
Като причини за неуспеха си, студентите са посочени, липса на увереност (33,33%), силно притеснение (33,33%) и недостатъчна подготовка (16,67%) (фиг. 3).

Фиг. 3. Причини за неуспех на студенти попадали в спешна ситуация

Неувереността на студентите в известен смисъл би могла да се дължи на нуждата, която изпитват за непрекъснато обучение и усъвършенстване на придобити умения и навици за справяне в ситуация на спешност.

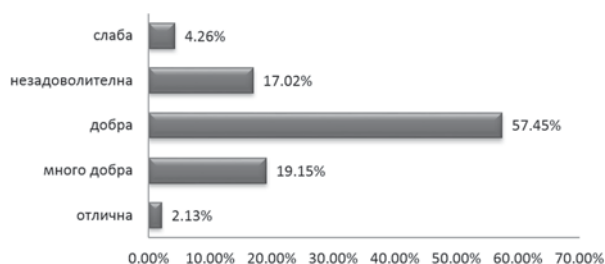
Независимо от получените резултати относно причините за неуспеха на студентите, общо 67,02% от тях са уверени, че биха се справили със стреса в ситуация на спешност, 9,57% са неуверени, а 23,40% не могат да преценят (фиг. 4).

Фиг. 4. Самооценка на студентите за контрол на стреса в спешна ситуация

Голям процент (67,02%) от студентите считат, че биха овладели стресова ситуация, но реално не са били поставяни в такава и е трудно да преценят дали имат изградени умения за действие.

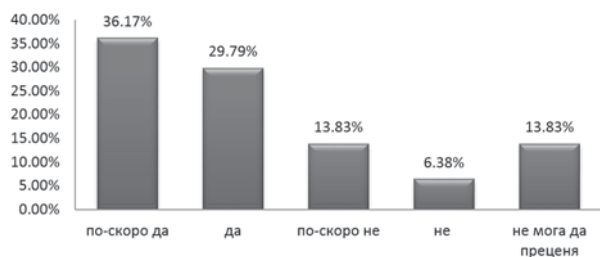
Анкетиранията са оценили подготовката си за реакция в спешна ситуация, извън болнична обстановка, без присъствието на преподавател като „добра“ – 57,45%; като „много добра“ – 19,15%; „отлична“ – 2,13%; „незадоволителна“ и „слаба“ – 21,28% (фиг. 5).

Фиг. 5. Самооценка на студентите относно подготовката им за реакция в спешна ситуация без присъствието на преподавател

Значителен процент от студентите са дали висока оценка на подготовката си за справяне в спешна ситуация независимо, че малък процент (13,83%) от тях са попадали в такава.

По-голяма част (65,96%) от анкетиранияте изразяват мнение, че обучението до момента им дава знания и практически умения за справяне в спешни ситуации. Също така, 34,04% от студентите изразяват мнение, че допълнителна подготовка по обсъжданата тема би повишила тяхната увереност (фиг. 6)

Фиг. 6. Самооценка на студентите относно знанията и практическите им умения за справяне в ситуация на спешност

Студентите дават сравнително висока самооценката на своята теоретична подготовка, която обаче не ги прави по уверени в действията им. Също така остава неизяснен въпросът доколко високата самооценка на анкетиранияте е реална, изхождайки от ниският процент (13,83%) студенти, попаднали в ситуация на спешност.

Повече от половината от анкетиранияте (51,72%) посочват, че биха могли да изградят увереност с помощта на повече практическо обучение

Фиг. 7. Предложения от студентите за изграждане на увереност в спешни ситуации

ние в звено за спешна помощ, 13,79% определят активните семинари като инструмент за постигането ѝ, а 34,48% са посочили, че желаят допълнително обучение в спешно отделение.

Независимо, че в курсовете на обучение студентите преминават през непрекъснато придобиване на теоретична и практична подготовка за спешна реакция по редица дисциплини, те много убедително изразяват желание за практическо обучение и в спешните центрове. Считат, че това в известна степен би повишило тяхната увереност и подготовка.

Много категорично (90,32%) студентите изразяват готовност за посещение на семинари с практическа насоченост.

Над 90% от анкетиранияте оценяват като наложително практическо обучение в спешно отделение през пред дипломния си стаж или по време на базовият курс на обучение.

ИЗВОДИ

Въз основа на получените резултати от проведеното изследване бяха изведени следните изводи:

1. Общо 67,02% от студентите са уверени, че биха се справили със стреса в ситуация на спешност независимо, че едва 13,83% са били в такава.
2. Анкетиранияте са дали висока оценка на подготовката си за реакция в спешна ситуация, извън болнична обстановка, без присъствието на преподавател, но 34,04% от студентите изразяват мнение, че допълнителна подготовка по обсъжданата тема би повишила тяхната увереност.
3. Повече от половината от анкетиранияте (51,72%) посочват, че биха могли да изградят увереност с помощта на повече практическо обучение в звено за спешна помощ.
4. Студентите определят интерактивните семинари като инструмент за постигането на практически умения в спешни ситуации и посочват, че желаят допълнително обучение в спешно отделение.
5. Значителен процент (90,32%) студентите изразяват готовност за посещение на семинари с практическа насоченост.

Поради нуждата, която изпитват студентите за придобиване на умения за справяне в спешна ситуация, се налага повишаване нивото на знания и формиране на навици и умения, гарантиращи им професионална компетентност, чрез

допълнително практическо обучение в центро-
вете за спешна медицинска помощ.

ЛИТЕРАТУРА

1. Наредба № 1 от 22.01.2015 г. на МЗ за придобиване на специалност в системата на здравеопазването. Обн., ДВ, бр. 7 от 27.01.2015 г.
2. Наредба № 25 от 4.11.1999 г. от МЗ за оказване на спешна медицинска помощ. Обн. ДВ. бр.98 от 12 Ноември 1999 г., изм. ДВ. бр.69 от 7.08.2001 г.
3. Наредба № 45 от 26.08.2010 г. на МЗ за утвърждаване на медицински стандарт „Спешна медицина” Обн. ДВ. бр. 4 от 15.01.2016г.
4. Национален център за обществено здраве и анализи, Изследване върху прираста на населението, 2014 г.
5. Harrison, G. A., K. M. Hillman. The need of undergraduate education in Critical Care, Faculty of medicine. Univesity of South Wales, Sidney, Australia, published for first time at Anaesth Intensive Care, 1999, p 27;53-58.
6. Kelly, A. M., M. W. Ardagh. Does learning emergency medicine equip medical students for ward emergencies? Article first published Medical Education, Volume 28, Issue 6, pages 524–527, 1994, New Zealand.

Адрес за кореспонденция:

Марина Иванова Барбова-Станкова
Медицински колеж - Варна
Катедра „Здравни грижи“
Варна, бул. „Цар Освободител“ 84. п.к. 9000
e-mail: marinka_21f@yahoo.com